

De marktberichten van agrarische producten en grondstoffen staan wekelijks in de krant. Maar hoe ontwikkelt de markt zich op de middellange termijn? Welke indicatoren moet de melkveehouder in het vizier houden? Deze editie gaat over kunstmest.

Beroemd en berucht zijn ze inmiddels. De cijfers van de wereldvoedselorganisatie FAO die voorspellen dat de wereldbevolking in 2050 uit 9,1 miljard mensen zal bestaan. Het betekent dat de voedselproductie met zeventig procent zou moeten toenemen. 'Dat lukt beslist niet zonder kunstmest. Om de wereld in de toekomst te kunnen voeden, zal de productiviteit van de landbouw moeten stijgen', vertelt Henk Frederix, marketingmanager van OCI Nitrogen (voorheen DSM).

Frederix verwacht met name in Azië, Noord-Amerika en Brazilië een structureel aantrekkelijke vraag naar kunstmest. In Europa stijgt de behoefte aan kunstmest de komende tien jaar met 3,4 procent, zo valt op te maken uit de voorspelling van koepelorganisatie Fertilizers Europe (zie kader).

Fertilizers Europe verzamelt de prognoses van diverse kunstmestproducenten uit Europa, waarin OCI de Nederlandse input verzorgt. 'Als de wereldwijde voedselvoorraad laag blijft en de graanprijzen hoog, dan stijgt automatisch de vraag naar kunstmest. Daarnaast speelt de gehele economie een factor van betekenis, omdat die een grote impact heeft op de vraag naar energie. Voor de prijsvorming van kunstmest is de prijs van energie veruit de belangrijkste parameter. Met name de prijs van gas speelt een grote rol.'

Extra fabrieken

Figuur 1 geeft de prijsontwikkeling aan van de belangrijkste kunstmestsoorten. Als gevolg van de economi-

Globalisering maakt ook kunstmestprijzen volatiel, koppeling met energiekosten blijft bestaan

Kunstmest deint mee met aardgas

De markt voor meststoffen is uiterst complex. Hoewel de prijs van stikstofkunstmest voor meer dan vijftig procent afhankelijk is van de aardgasprijzen, spelen mondiale krachten steeds meer een rol van betekenis.

tekst **Tijmen van Zessen**

sche crisis kwam er in 2009 een einde aan de sterk gestegen prijzen voor meststoffen. De vraag nam af en energie werd goedkoper.

Voor de productie van één ton kalkammonalpeter (kas) is ruwweg 300 kuub gas nodig. De kosten voor aardgas bepalen de prijs van stikstofhoudende kunstmeststoffen voor meer dan vijftig procent. Om die reden zijn er de laatste jaren veel kunstmestfabrieken gebouwd in regio's met lage gasprijzen zoals Iran en Noord-Afrika. OCI bouwde bijvoorbeeld een fabriek in Algerije en werkt aan een faciliteit in Iowa, Amerika.

Is de aantrekkelijke vraag naar kunstmest simpelweg op te vangen door de bouw van extra fabrieken? Frederix: 'Dat zou je wel denken, maar de bouw van een fabriek is ook een kwestie van ondernemerschap, waarbij de producent een inschatting maakt van de voedselbehoefte en de daaraan gerelateerde landbouwproductie. Daarnaast is de Europese kunstmestindustrie gebonden aan

emissierechten. Dat verhoogt de productiekosten. In 2013 moeten alle Europese fabrieken aan het emissieniveau zitten van de tien procent beste fabrieken in 2007.'

Schommelende wereldmarkt

Door de globalisering van markten in het algemeen stijgt ook de volatiliteit van kunstmestprijzen. Wereldmarktleider Yara – goed voor een marktaandeel van zes procent – stelde eind 2012 een totaaloverzicht op van de prijsdynamiek in meststoffen (figuur 2). Yara illustreert deze dynamiek als volgt: op het moment dat tien procent van de wereldwijde productie op de wereldmarkt verhandeld wordt en de productie daalt twee procent, dan heeft dat op de wereldmarkt een effect dat tien keer zo groot is. Bij een productiedaling zal met name de uitvoer worden beperkt, zodat er op de wereldmarkt een tekort ontstaat van twintig procent (twee procent op het totaal is in dit voorbeeld een vijfde deel

Europese kunstmestkoepel: dalend stikstofverbruik in Nederland

De 27 EU-landen verbruikten het afgelopen jaar 10,5 miljoen ton stikstofkunstmest, 2,4 miljoen fosfaatkunstmest en 2,7 miljoen kaliumkunstmest op 134 miljoen hectare landbouwgrond. De verwachting is dat deze hoeveelheden over tien jaar licht stijgen naar respectievelijk 10,8 miljoen ton, 2,6 miljoen ton en 3,2 miljoen ton (gemid-

deld +3,4 procent). Dat blijkt uit de prognose van Fertilizers Europe, de koepelorganisatie van Europese kunstmestproducenten. De graanteelt neemt zestig procent van het totale kunstmestverbruik voor rekening, grasland en voedergewassen 23 procent.

In Nederland verwacht de organisatie een daling van het verbruik van stikstof en fosfaat van ruim tien procent, bij een

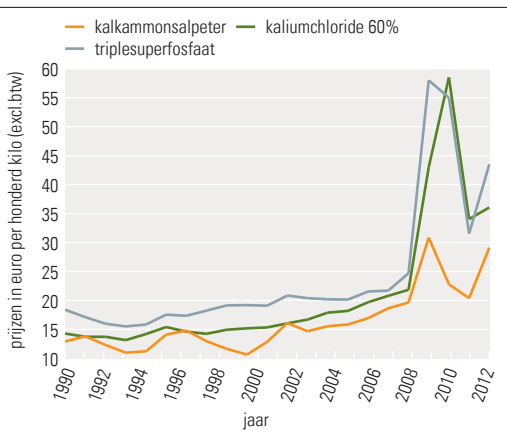
stabiel verbruik van kalium. België en Luxemburg gaan bijna vijf procent minder stikstof verbruiken, terwijl de inzet van fosfaat en kaliummeststoffen daar met bijna twintig procent toeneemt. Fertilizers Europe benadrukt het belang van een Europese landbouw die zelfvoorzienend is. Een hogere productiviteit moet wel samengaan met het beschermen van de leefomgeving.

Melkveehouder Gerben Iemhoff, Radewijk

‘Als individuele melkveehouder is het steeds lastiger om het juiste inkoopmoment voor kunstmest te bepalen. De meststoffenmarkt is steeds meer één op één gekoppeld aan de wereldeconomie en de prijzen van aardgas.’

‘Op ons bedrijf komt het erop neer dat we kunstmest inkopen op het moment dat de prijzen laag zijn, meestal in het najaar. We maken dan in overleg met onze leverancier een inschatting van de prijsontwikkeling en beslissen over de hoeveelheid kunstmest die we vastleggen.’

Figuur 1 – Prijsontwikkeling van kalkammonsalpeter, triplesuperfosfaat en kaliumchloride 60% (bron: LEI)

van de wereldmarkt). Met andere woorden: globalisering verstoort het evenwicht tussen vraag en aanbod.

De Nederlandse meststoffenhandel Triferto herkent dit beeld. ‘Vroeger waren er veel meer kleine lokale spelers. Nu is er een aantal grote spelers op de markt die nauwelijks nog voorraad opbouwen, omdat ze altijd wel ergens ter wereld hun productie kwijt kunnen’, vertelt

Joris Broekhuis, verkoopleider voor Triferto.

Broekhuis snijdt ook de impact van de wisselkoersen aan. ‘De euro is op dit moment te sterk om veel te kunnen exporteren. Fabrikanten in Europa blijven met hun product zitten en exporteurs buiten Europa zien kansen om in Europa te verkopen.’

Langetermijnverwachting

Toch blijft het absolute niveau van energieprijzen nog te hoog voor een substantiële daling van de kunstmestprijs op korte termijn. Broekhuis waagt zich aan een voorspelling: ‘Ik verwacht stabiele prijzen tot licht stijgende prijzen voor de korte termijn, op langere termijn kan de prijs flink dalen als gevolg van onrust in de wereldeconomie.’

Waar Frederix enigszins een slag om de arm houdt waar het gaat om het effect van extra kunstmestfabrieken, maakt Broekhuis zijn langetermijnverwachting meer concreet. ‘Als gevolg van meer productiecapaciteit van bijvoorbeeld ureum-meststoffen liggen prijsdalingen in de lijn der verwachting.’

Figuur 2 – Prijsdynamiek van stikstofkunstmest (bron: Yara-nieuwsbrief, nr. 5)

